

MEHMET AKİF ERSOY

YUSUF GÜLDÜR

Sevgili okurumuz!

Hiç düşündünüz mü? Kahraman nedir?

Sadece savaşlarda ya da zor zamanlarda diğer insanların içinden sivrilen midir? Kendini güç ve kudretle ispatlayıp, cesaret ve yiğitlik konusunda insanlara örnek, toplumlara önder olan mıdır? Bir kahraman, silahıyla, pusatıyla ya da Batılı mânâda kostümüyle mi canlanıyor zihninizde?

Peki ya silahsızlar? İçinde yaşadığı topluma önder olan, rehber olan, kalemi ve kelamıyla ışık saçan yazarlar... Onlar sığmıyor mu başta çizilen bu dar şablona? O hâlde şimdi tabuları yıkıp, silahsız kahramanları tanıma zamanı.

Diliyle, kültürüyle, birikim ve üslubuyla ölümsüzleşen ve her biri kendi dönemine birer mühür gibi vurulan Edebiyat Kahramanlarını tanıma zamanı. O kahramanlar ki, çileli gecelerde fikir sızısını damla damla dökerken, bir gün kendilerinin roman kahramanı olacaklarını hiç düşünmediler. İçinde yaşadıkları zamanın, şartların ve imkânların dışına çıkıp, isimlerini ölümsüzler -yazarlar- arasına yazdırdılar.

Ve yazarımız Yusuf Aydoğan, yine tıpkı onlar gibi, belki bir gün kendi hikâyesinin dahi anlatılabileceğini, bir romanda başkahraman olabileceğini düşünmeden yazdı. O söz ustalarıyla, o ince ruhlu kalemlerle, yazının yazara bahşettiği hürriyetle buluştu. Kâh kendi Agâh ismindeki çocuğunu Akif diye çağırır Mehmet Akif'i yazarken, kâh, kırlarda açan çiçeklere bakıp, Zarfî Adam'ı, Cahit Zarfîoğlu'nu düşündü. Âdeta onların ruhlarına bürünüp, on edebiyat kahramanını ölümsüz hâle getirdi.

Biz de, edebiyat dünyasına yepyeni bir soluk getirecek bu proje için kolları sıvadık. Gecemizi gündüzümüze katıp, Edebiyat Kahramanları'nı sizler için hazırladık. Bu diziyi okuduğunuzda, aslında kendi yazarlarımızı ne kadar da az tanıdığımızı fark edeceksiniz. Hayatının en ilginç, en çalkantılı ve en duygusal yanlarıyla Edebiyat Kahramanlarını yanı başınızda hissedeceksiniz.

Hayat Yayın Grubu olarak, sizlere böyle bir proje sunmanın haklı onur ve heyecanını yaşıyoruz. Yazarımız Yusuf Aydoğan'ın o eşsiz ve akıcı kaleminden dökülen ve toplamda on kitaptan oluşan bu dizi, inanıyoruz ki edebiyat dünyasında yepyeni bir ses ve soluk olacak.

İbrahim Ünsal Uçar

Edebiyat Kahramanları Dizisi Yayın Danışmanı

HÜZÜN

TACEDDİN DERGÂHI, 1921

Her yer kavurucu bir sessizliğe teslim. Çıt çıkmıyor hiçbir yerden. Küçük, küçücük bir oda burası. Bir şilte, bir masa ve dört duvar... Kapkara, karanlık duvarların abus çehresi. Masada yanan mumun kendini aydınlatmaya bile yok mecali. Duvardaki tabloda kocaman bir "Elif". Sanki o bile boynunu büktü bükecek. Bir sessizlik var Taceddin Dergâhi'nda bugün. Bir doğum sancısı, bir fikir çilesinin sızısı.

Dört duvar arasında bir âdem. Öyle bir âdem ki sanki kalbine girmiş tüm âlem. Gözleri buğulu ve nemli, az sonra aktı akacak. Her lahza buğulanan gözleri, sanki yüreğinde bin yıldır yanan bir volkanın lavları gibi yanaklarını yakacak. Her hâliyle bir hüznün abidesi gibi. Kara duvarların hangisinden baksan aynı; hazin, tualin tek metaforu sanki. Nefes alıp verdikçe âdeta bir körük gibi inip kalkan göğsü, az sonra ıstıraptan çatlayacak.

Adı Akif... Direnen, sabreden anlamlarını taşıyan o ismin sahibi... Direniyor dört duvar arasına sıkışan, kâinata sığmaz fikirlerine. Direniyor, zihninden sağanak gibi dökülen kelimeleri, irfan eleğinden geçirmeden ak kâğıda düşürmemeye. Lakin her zamankinden daha titiz, daha dertli, daha çileli... Sanki hayatı-

nın en zor görevini yapacak şimdi. Masanın üzerinde duran hokka ve divit, sanki erimiş bir demir gibi avuçlarını yakacak.

Dokunamıyor bir türlü. El süremiyor. “Allah’ım bana yardım et.” diye fısıldıyor kimsecikler duymadan. “Allah’ım bana yardım et.” Kim bilir kaç vakittir bu hâlde. Şu eriyip giden mum olmasa zamanın geçtiğini bile anlamayacak bir hâlde Akif. Çevresinde dört duvar ve her duvarda aynı suskunluk var.

Sönmek üzere olan mumu, yenisiyle değiştiriyor. Bu mum daha canlı; daha bir aydınlanıyor karanlık oda. Şimdi bu loş ışıktaki kendini görse neler hissedirdi acaba? Artık ellilere dayanan yaşı, zaman ressamının o acımasız fırça darbeleriyle, saçlarına yer yer aklar serpiştirmiş. Sanki ak düşen her bir saç teli, Sarıkamış’ta donan bir Mehmet gibi bükmüş boynunu. “Ah vatan” diye içli içli sayıklarken, bu Mehmetlerin sayıları her lahza daha da artıyor.

Masadan uzaklaşıp hokka ve divitinden kaçarcasına, karşısındaki duvarın önüne ilerliyor Akif. Dergâhın bu duvarı da o ressamın tuvali olmuş besbelli. Baştanbaşa ince bir yarıklık, duvarı enlemesine ikiye bölüyor. Dahası bu yarığın çevresinde kümeleyen ve ona yarenlik eden diğerleri... Yer yer sıvalar dökülmüş, göz göz çukurlar oluşmuş. Kim bilir, belki de Anadolu’yu baştanbaşa saran o büyük matem, bu dergâhın duvarlarına bile nüfuz etmiştir. Duvarlar bir sünger gibi emmiş acıları ve duvarlar, tıpkı Akif’in zihni gibi kusmak istiyor artık tüm elemleri.

Akif’in gözü bir kıpırtıya takılıyor apansız. Duvarı baştanbaşa geçmeye çalışan bir karınca, tam da bu yarığın içinde yürümeye çalışıyor. Sırtındaki ağır yükünü salimen karşıya geçirebilmenin derdinde. Ama işi bir hayli zor olacak besbelli. Zira bu yükte, bu zorlu yolu düşmeden geçmek için âdeta kendini paralaması gerekecek. Sanki bu yarıklık bir ömür güzergâhı gibi. Sanki Akif, o ince çizgide hayal ediyor tüm bir ömür sergüzeştini.

Tüm benliğiyle odaklanıyor o sırat gibi ince yarığa. Tüm zorluk ve güçlükleriyle karıncayı bekleyen o yol, sanki Akif'in evvelce arşınladığı bir ömür geçidini simgeliyor. Hayır, hayır. Sırtındaki o ağır yükle bu zor yola talip olan varlık, o karınca olamaz. O, Akif'in ta kendisi olsa gerek. Karınca belki de hayali bir yansıma. Belki var, belki yok. Ama Akif geçecek o çetin yolu. Eğer bu yolu hayalen geçerse, yaşadıklarını ve kim olduğunu yeniden hatırlarsa, yazacak o şiiri.

Divite dokunmaya korkan elleri, geçmişin elem ve mutluluklarıyla bir aslan pençesine dönecek. Yaşadıkları güç verecek Akif'e. Hayal ettirecek, umut ettirecek. Eğer hatırlarsa kim olduğunu, koca bir milletin beklediği, cephedeki pervaneleri ölüm yangınlarına doğru kanatlandırarak o mucizevi sözcükler düşecek aklına. İşte şimdi bunu yapacak Akif. O karıncayla özdeşleşip yolun en başına gidecek ve karıncanın düştüğü her çukurda, yaşadığı her sıkıntıda, kendi hayatının izlerini kovalayacak.

O ağır yük geçecek karşı kıyıya. Ne pahasına olursa olsun geçecek. Hava aydınlanıp şafak sökerken, ikisi de o ağır yüklerden kurtulacaklar. Karınca da Akif de...

RÜYA GİBİ, 1877

“Bugün mektebe başlıyorsun Ragıf.” dedi annesi. “Birazdan Âmin Alayı gelecek ve seni mektebe götürecekler. Sakın ha babanın tembihlerini unutma emi.”

Gözlerini kırıştırdı Akif. Annesi Emine Şerif Hanım'ın şefkatli simasına bakıp, en masum hâliyle başını salladı. Evet, daha 4 yaşını henüz geçmişti ve işte şimdi mektepli bir talebe olacaktı. Osmanlı'nın o kadim çocuk yetiştirme geleneği içerisinde, 4 yaş

4 ay ve 4 günlük olan sabiler, şatafatlı büyük törenlerle Sıbyan Mektebi'ne giderlerdi.

Mektepli öğrencilerin hepsi en güzel giysilerini giyerler, büyük bir alay oluşturup dualar eşliğinde, okula yeni başlayacak talebeyi evinden almaya gelirlerdi. Tüm mahallelinin tezahüratı altında evinden alınan çocuk, annesiyle vedalaşp bir midilliye bindirilir ve "Âmin Alayı" tarafından mektebe götürülürdü. Yolculuk esnasında sürekli dualar edilir ve alaydaki tüm çocuklar hep bir ağızdan "Âmin, Âmin." diye haykırırdı.

Mektedir hayatı bir başka önemsenirdi Osmanlı'da. İlim ehli, bir başka rağbet görürdü. Akif'in babası bile bir medrese hocası değil miydi sahi? Fatih Medresesi'nde ders veren Tahir Efendi, eve her geldiğinde önce Akif'e sarılır, öper, koklar, onunla biraz oyun oynar, sonrasında da karşısına, bir minderin üzerine oturup ona ilmin ve eğitimin öneminden bahsederdi.

Sanki karşısındaki minik bir çocuk değil de büyük bir adamdı Tahir Efendi'nin. Bu büyük adam, âdeta onun dudaklarına kilitlenip her sözcüğünü pürdikkat dinlerdi. Sanki büyümüş de küçülmüşü Akif. Şimdi küçücük olan varlığı, sanki yaşanılacak her hadisede biraz daha büyüyecek ve ismi asırları açacaktı.

Babası ona Rağıf ismini takmıştı gerçi ama bu ismi hemen hemen Tahir Efendi'den başka hiç kimse kullanmıyordu. Emine Şerife Hanım, bir gün ona; "Niçin oğlumza böyle unutulmuş, rağbet görmeyen bir isim taktın bey?" demişti de Tahir Efendi hemen o âlim kimliğiyle cevaplamıştı hanımını. "Bre Hanım! Bilmez misin Rağıf'ımız Hicri 1290'da (Miladi 1873) doğdu. Ben de ebced hesabıyla 1290 rakamına denk gelen Rağıf ismini koydum. E ne yaparsın? Bizim de işimiz harflerle, rakamlarla."

Evet, bu Osmanlı ilim çevresinde çok yaygın bir gelenektir. Arapçanın her harfinin bir rakamsal karşılığı vardı ve bu rakam-

ları, günlük hayata uyarlamak için 'ebced hesabı' adlı bir hesap sistemi geliştirmişlerdi. Mimar Sinan bile Süleymaniye Camii'ni inşa ederken 2 minaresini 66, 2 minaresini ise 99 metre olarak yapmıştı ki, ebced hesabında "Muhammed" isminin rakamsal karşılığı "66", "Allah" lafzının karşılığı ise "99" idi. Yani ebced hesabı, bir semboller sistemiydi Osmanlı'da.

Babası her ne kadar Ragıf dese de ahalinin söylediği Akif ismi daha çok hoşuna gidiyordu küçük çocuğun. Oyun oynarken kimi zaman kendi kendine; "Ben Ragıf değilim, Akif'im." diye söyleniyordu. Ve artık Akif'in okul çağı gelmişti. Annesi sabahtan beridir evin içinde koşturuyor, heyecandan âdeta yerinde duramıyordu. Akif de heyecanlıydı heyecanlı olmasına ama mektebe yeni başlayan pek çok ufaklık gibi, midillinin üzerinde annesinden ayrılırken ağlayıp sızlamayı hiç düşünmüyordu.

Babasının dizinin dibinde çoktan okullu olmuştu Akif. Sokağa her çıktığında mahallesini gözleyerek, hayatı öğrenmeye başlamıştı bile. Karagümrük semtinin Sarıgüzel Mahallesi, ona insanlığı öğreten bir açık hava mektebi gibiydi sanki. İnsanlar öylesine samimi ve öylesine yardımseverdi ki ... Birbirlerine yaslanan ahşap, panjurlu evler, sanki omuz omuza vermiş ahaliyi yansıtıyorlardı.

Âdeta bir kardeşlik hukuku çevresinde kümelenmişti tüm mahalle. Kimin derdi varsa, kimin hastası olsa, herkes eline geçirdiği bir somun ekmek, bir tutam ıhlamurla gelirdi kapıya. Komşuların çocukları kendi çocuklarından ayrılmaz, dilencisinden çingenesine kadar kimsecikler dışlanmazdı. 72 milleti asırlar boyunca huzur içinde bir arada barındıran Osmanlı'nın küçük bir özeti gibiydi sanki bu mahalle. Olayların insanların arasına giremediği, zaman celladının gelenekleri öldüremediği bir vahaydı âdeta.

Akif, kafasındaki minik fesini düzeltip pencereye doğru ilerledi. Acaba dünyanın her yeri bu Sarıgözel Mahallesi kadar güzel miydi? Tüm insanlar böylesine sıcak ve samimi, hırstan ve hınçtan uzak birer melek miydi? Yoksa hayat, ona en acımasız oyunları oynayıp en dehşetli zamanların içine mi savuracaktı onu? Durgun bir denizi izlemek gibiydi hayat. Ama denize güvenmemek gerekti. Hep aynı olacağını düşünüp hep kıyısında durursan, gün gelir, en haşin dalgalar yıkıp çekiverirdi kendine.

Çocuk aklıyla böyle garip düşüncelere dalmışken, sokakta yankılanan “Âmin” nidalarıyla kendine geldi Akif. İşte geliyordu. Süslü kıyafetleriyle ve ettikleri dualarla, sokağın iki yanında birer insan seli gibi biriken ahalinin arasından çalımla yürüyorlardı. Kalabalıktan bazıları çocukların üzerine demir mangır saçıyor, bazı esnaflar da ellerindeki tepsilerle mektepli küçüklere ikramlarda bulunuyorlardı.

Ne afili şeydi Osmanlı’da mektepli olmak. Dahası, mektepte başarılı olup medresede ilim tahsil etmek ... İnsanlar tarafından parmakla gösterilen, koca koca adamlar tarafından saygıya layık görülen bir ufaklık olmak ... Okumayıp zanaat öğrenen çırakların o imrenen bakışlarına muhatap olup, ilmin değerini anlamak ...

“Geldiler anne, geldiler!” diye bağırdı Akif. Büyük bir heyecanla alt kata inen merdivenlere yöneldi. Tam kapıyı açacaktı ki Emine Hanım yetişti arkasından.

“Dur oğlum, bekle biraz. Talebe dediğin öyle hemen çıkmaz. Alay gelsin, Mushaf rahleye konsun, kapımız çalınsın hele. Ondan sonra kapıyı açacağız ve sen benim elimi öpüp vakur adımlarla midilline bineceksin. Aman dikkat et yavrum. Sakın çıkınca koşturayım deme. Sen ilim öğrenmeye gidiyorsun. İlmin heybet ve asaletini şimdiden takınmalısın üzerine.”

“Tamam anneciğim.” dedi Akif ve kapı açılmadan evvel, ana-sına son kez sımsıkı sarılıp, o parmak ısırtan vakarını takındı üzerine. Kapı açıldığında da istemsizce kızardı yanakları. Şimdi tüm mahalleli onun için tezahüratlar yapıyor, dualar ediyordu. Daha bu yaşında sevmiyordu tezahüratı. Ululanmak, alkışlanmak, o küçücük mizacına bile sığmıyordu.

“İlim sahipleri buğdaylar gibidirler oğul.” demişti bir keresinde Tahir Efendi oğluna. “Başaklar ne kadar dolu olursa, buğdayın başı da o kadar eğilir. Ama başaklar boşsa, buğday semaya meydan okur gibi öylece dimdik durur. İlmin senin başağındır oğul. Mağrur olma, eğ başını.”

İşte bu yüzden mütevazı bir şekilde yürüdü Akif. Bu yürüyüş, bundan sonraki hayatında da yegâne yürüyüşü olacak ve son nefese dek hiç değişmeyecekti. Tevazu, işte o gün, o insanların tezahüratları karşısında karakterine çakılan çelik bir çivi oldu. Mütevazı ama bir o kadar da vakur bir şekilde bindi midillisine. Tam alay hareket edecekken mahalle bekçisi Mustafendi'nin o gür sesi yankılandı boşlukta;

“Tövbe edelim zenbimize (günahlarımıza)

Tövbe illallah, ya Allah

Lütfunla bize merhamet eyle

Aman Allah, ya Allah”

“Âmin” dedi tüm ahali. Akif, minicik dudaklarını “Âmin” diye kıpırdatırken, Emine Şerif Hanım, kapıdan yaşlı gözlerle evladının mektebe gidişini izliyordu. Tahir Bey de bu anı görmeyi çok istemiş, ne var ki medresedeki dersini bırakıp gelememişti. O da görse belki de mahallelinin şaşkın bakışları altında bir çocuk gibi hüngür hüngür ağlar, ciğerparesi bir ilim talebesi olduğu için mutluluk gözyaşlarını döküverirdi.

Akif mektebe yaklaştıkça iyice heyecanlanırken, annesinin dilinden hâlâ dualar dökülüyordu. “Allah’ım! Evladım sana emanettir. Sen onun zihnini aç. Dimağını faydalı ilimlerle doldur. Vatana, millete ve İslam’a hizmet edecek hayırlı bir evlat olsun. Yolundan saptırma. Cehalet bataklıklarında biçare bırakma. Güçlükler karşısında gönlüne ümit ver. ‘Artık bittim’ dediği yerde, dizlerine taktak ver. Sen evladımı tam bir Osmanlı yap Rabbim. Sen evladımı, tam bir Osmanlı yap.”

Nihayet Âmin Alayı mektebin önünde durdu. Okul görevlileri Akif’in midilliden inmesine yardımcı oldular ve onu doğrucu hocasının huzuruna götürdüler. Cevval bakışlı, nur yüzlü bu adam, Akif’i uzun uzun süzdü önce. Akif, hocasının elini öpüp rahlenin önünde diz çöktü. Gözlerini tıpkı babasını dinler gibi hocasının dudaklarına dikmişti. Sanki her hâliyle “öğrenmeye hazırım” diyordu.

Hocası önce “Rabbi yessir” duasını okudu. “**Rabbim! kolaylaştır zorlaştırma, Rabbim hayırla sonuçlandır.**” Sonra da bir cüz açıp alfabenin ilk harfini gösterdi. Daha o “Elif” demeden, Akif atılverdi. “Elif... Ebcedde karşılığı birdir. Allah’ımızı simgeleyen harf.” Tebessüm etti hocası. Önündeki listeye bakıp bu yeni öğrencisine ismiyle hitap etti;

“Aferin Ragif. Var olasin.” Akif biraz bozularak ama saygısından asla taviz vermeyerek cevapladı hocasını;

“Akif efendim. Benim adım Akif. Mehmet Akif.”

Taceddin Dergâhı karanlık, Taceddin Dergâhı soğuk. Neredeyse mumun alevi bile kızıl bir kristal gibi donup hareketsiz kalacak. Memleketin her yanını saran esaret kışı, yüreklerde tutuşan istiklâl ateşlerine meydan okurcasına sert ve çetin. Osmanlı, o üç

kıtaya yayılan devasa imparatorluk, nasıl bir yok oluş girdabında savruluyor böyle? Her geçen gün Anadolu'daki ocaklardan biri daha sönüyor. Son on yılda milyona yakın ocak söndü ve koca bir millet, bir köpük gibi eriyor günden güne.

İşte bu yüzden, acı kadar şaşkınlık da var Akif'in yüzünde. Çocukluğunun imparatorluğunu hatırladıkça, her an daha da artıyor dehşeti. "Allah'ım nasıl düştük biz bu hâllere?" diyor hazin hazin. "Oysa bir vakitler dünyaya yön veren bizdik. Bizdik serhatlarda* birer atmaca gibi süzülen. Bizdik insanların sinesine birer güvercin gibi konan. Ay yıldızlı sancağın altında tüm insanları kardeşçe kucaklaştıran bizdik."

Düşündükçe çıldıracak gibi oluyor. Hokka ve divit hâlâ masanın üzerinde. İkisi de sanki birer düşman gibiler Akif'e. "Ne vakit düşman oldum ben size?" diyor emektar yazı takımına bakıp. "Ne zaman kaybettim kendimi?" Ve kendini aramak, benliğini bulmak için yine o ince çizgiye odaklanıyor tüm benliğiyle.

İşte karınca hâlâ orada. Düşmemiş, pes etmemiş. O ağır yükünü bile bırakmamış sırtından. Sadece dinlenmek ister gibi bekliyor biraz. Belli ki birazdan yeniden harekete geçecek. Bazen beklemek gerekiyor demek ki hayatta. Demek ki bazen daha ileriye gidebilmek için durmak gerekiyor. Acaba Akif'in şimdiki hâli de böyle mi? Şimdi yazamaması, yazacağı en güzel şeylerin mi habercisi acaba?

Belki de bu yüzden böylesine bir ağırlık hissediyor omuzlarında. Bu yüzden buhrandan buhrana sürüklenip bu daracık odada benliğini arıyor. Hz. İbrahim'in ateşini söndürmek için minicik gagasında su taşıyan o kuş misali ... Tek başına söndüremese de o yangınları, hem tarafı belli olacak hem de yaptığı iş bir kutsiyet kazanacak. Edebiyata kutsiyet kazandıran şey de vatan ve din aşkıdır Akif'e göre.

* Sınırlar

Eğer şiirler, içinde vatan, din ve insanlık adına bir şeyler barındırmıyorsa, onları en büyük zaman kaybı ve israf gibi görüyor. Her anı çok değerli Akif'in. Şu kısacık hayat macerasında bir dakikayı bile boşa harcamayacak kadar bilinçli ve kaygılı. Belki de bu kaygısı onu erkenden yaşlandırıyor. Dünya umurunda olmasa bu yaşadıklarının hiçbirini çekmeyecek. Kalem sağlam, çevresi geniş... Nasıl olsa rahat bir hayat sürebilir.

Ama olmuyor işte. Dertli kalbi, çileli zihni onu bir türlü rahat bırakmıyor. Vatan diye bir sevdâ türküsü tutturmuş, bu kabristanı andıran dört duvar arasında bile aynı türküyle divane oluyor. Vatanın perişanlığı karşısında kanı öylesine çekilmiş ki, şimdi lime lime edilse, duvarların hiçbirisi kirlenmeyecek.

Aklındaki binlerce savaş tablosu, uğursuz bir sergi gibi gitmiyor gözlerinin önünden. Elinden gelse müzayedeye çıkarıp üzerine para bile verecek bu tabloların. Yeter ki gözlerinin önündeki o hayaletler artık zihnini rahat bıraksın. Anadolu'nun bağı yanık Mehmetleri geliyor gözlerinin önüne. İman dolu göğüslerine Fransız süngülerini yerken, yüzlerinde oluşan tebessümleri...

Ermeni komitacılar tarafından karnındaki bebesiyle hançerlenen Hatçe gelinin son nefesindeki "Kelime-i Şehadet"i düşünüyor aklına. İngiltere'nin ölüm kusan savaş makinelerine karşı, bellerine taktıkları çakaralmazlarla yollara dökülen yiğitlerin o efsanevi heybetleri... Evet, en güç şartta dahi geri kalmayan demektir Türk. Kıyamet anında dahi elindeki fidanı dikmeye çalışandır Müslüman. Hasım her ne kadar kudretli olsa da iman cevheriyle aşılmalıdır o aşılmaz sanılan mesafeler.

Görüntüler art arda. Görüntüler iç içe. Yunan mezaliminin viran ettiği Batı Anadolu'dan gelen yanık et kokuları, bu görüntülere ayrı bir elem katıyor. Yanıyor tüm bir vatan. Yanıyor koca bir coğrafya. Akif'in ciğeri gibi yanıyor. Elinden gelse, kendi gözleri-

ni kendi elleriyle oyacak Akif. Beynindeki o kahredici sahneleri kezzapla yıkayıp eritecek. Ama olmuyor işte. Olamıyor.

Ay yıldızlı nazlı sancağın üzerine basarak İzmir'e çıkan Sofoklis Venizelos, Osman Gazi'nin türbesine kolunu dayayıp, "Kalk ey Osman. Şimdi kurtar bakalım vatanını bizden." diye küstahça haykırıyor. Bununla da yetinmeyip önce sandukayı tekmeliyor, sonra da silahını çekip, bir el ateş ediyor. Ceddin kemikleri sızlıyor toprak altında. Fatih Camii'nin avlusunda güvercinler ağlaşıyor. Sanki her biri Ebabil Kuşu olup, Ebrehe'nin ordularına kızgın taşlar yağdırmak istiyor. Ama durum tam tersi.

Ebrehe'nin ordusu sanki Ebabil'e sahip,
Hilâli yıkmaya geliyor, ah o yıkılası salıp*.

Akif bunları düşündükçe delirecek noktaya geliyor. Ama hayır. Yazdıkları bir deli saçması olmamalı. Delilikle aşk arasındaki ince çizgide aşkın tarafında kalmalı. Vatan aşkının, din aşkının, medeniyet aşkının... Duvarda bir hareketlenme oluyor. Karınca, sırtındaki yükünü şöyle bir tartıp ileriye doğru bir hamle yapıyor.

Evet dinlenmiş, biraz daha kendine gelmiş. Hırısından ve azminden belli. Yarık üzerinde bata çıka, kaya tutuna ilerliyor. O incecik bacakları, sanki can havliyle kavriyor kaygan duvarın yüzeyini. Derken bir çukur beliriveriyor önünde. Akif için küçücük, karınca için devasa bir çukur. Hele sırtındaki o ağır yükü, o çetin imtihanla...

Akif nefesini tutuyor. Acaba karınca aşabilecek mi bu engeli? Takılıp kalacak mı, yoksa engeli aşmak için sırtındaki yükten mi vazgeçecek? Belki de hiçbiri. Belki de en zorunu deneyip, yüküyle birlikte aşacak o devasa çukuru. Yükü aşırıya çalışırken kendisini ölümlere atacağını bile bile...

* Haç. Hıristiyanlığın sembolü.

Karınca hırçınlaşıyor. Tırmanıyor, debeleniyor. Her seferinde kayıp geri düşüyor. Tam zirveye yaklaştığında da yükünü düşürüyor elinden. Ve geri dönüp tekrar sırtlanıyor o yükü. Aynı yolu, aynı zoru tekrar tekrar, bıkip usanmadan deniyor. Belli ki karınca düşüp ölene kadar devam edecek bu mücadele. Ya ölecek ya da kazanacak. Ya zafer ya ölüm.

Karıncayla birlikte Akif de gömülüyor o derin çukura. Zihni, ona kim olduğunu hatırlatmak için çırpınıyor. Ve tıpkı o karınca gibi, hayatının ilk zorlu engelini getiriyor gözlerinin önüne. Akif o çukurda tırmanıyor, debeleniyor. “Yüküm.” diyor en kararlı hâliyle. “Onu bırakmam, bırakamam.” diye sayıklıyor. Oda karanlık, odada dört duvar. Ve dört duvarın ortasında, kendini arayan bir adam var.

ZOR GÜNLER, 1888

Akif’in gözlerinden dökülen yaşlar, kara toprağın bağına düşüyordu. Hıçkıra hıçkıra, sarsıla sarsıla ağlarken, annesi sımsıkı ellerini tutuyordu. Hayır, sitem yoktu dilinde. Daha on beşinde babasız kalmışlığın isyanı yoktu. Dua dua yakarıyordu sadece. “Allah’ım!” diyordu bağırını yırtarcasına. “Sen babamı rahmetinle kuşat. O, bu dünyada Sen’den başkasını Rab bilmedi. Vatanından ve talebelerinden başka bir sevdaya tutulmadı. Biz ondan razı olduk. Sen de razı ol Ya Rab.” diye içli içli ağlıyordu.

İşte o gün adam olmuştu Akif. O gün bir ömürlük büyüyüvermişti. Zira babasızlık, en küçük çocukları dahi bir günde yaşlandırır, adam ederdi. Baba denilen o dağın yeri dolmazdı elbet ama çocuk, babasının bıraktığı işi kaldığı yerden devam ettirmek zorundaydı. İşte bu yüzden annesinin elini sımsıkı tutuyordu Akif.